

Orientering om status på energiforsyningssituationen

Center

Center for varme, affald og gas

Kontor

Kontor for gas, PtX og beredskab

Dato

04-12-2024

J nr. 2024 - 4673

Akt-id 541514

Overordnede bemærkninger

Energiforsyningssituationen er stabil og Danmark er rustet, skulle den nuværende stabile situation ændre sig. Danske myndigheder har de seneste år gjort et grundigt stykke arbejde med at opdatere beredskaber og udarbejde nødplaner, som skal sikre, at samfundskritiske funktioner fortsat kan fungere, hvis en krise – mod forventning – skulle opstå. De danske gasforbrugende virksomheder har også siden 2022 gjort meget ift. at ruste sig imod fx gasmangel, så de står bedre i dag, skulle forsyningen blive udfordret.

Gas

Udvikling i gasforsyningen

Gasforsyningssituationen er ændret markant siden sommeren 2022, hvor der var stor usikkerhed på det europæiske gasmarked, og gaspriserne var særligt svingende. Ruslands invasion af Ukraine tydeliggjorde EU's store import og dermed afhængighed af russisk energi. Før invasionen udgjorde rørført russisk gas knap 40 pct. af EU's samlede gasimport. Den nuværende import er på ca. 13 pct., og EU's mål er helt at stoppe importen af russisk gas senest i 2027. Det er lykkedes EU at diversificere gasforsyningen, bl.a. med øget import af flydende gas (LNG), som nu fylder ca. 40 pct. af EU's samlede gasimport mod 22 pct. før invasionen af Ukraine.

I oktober 2022 åbnede Baltic Pipe-rørledningen, som transporterer gas fra Norge til Polen gennem Danmark. Dette gav Danmark en ny forsyningsvej for gas, og de seneste to år har Danmarks gasforsyning primært bestået af gas fra Norge samt dansk produceret biogas. Biogasproduktion stiller Danmark bedre end en række andre EU-lande, hvis forsyningen af flere af de internationale forbindelser skulle svigte. Biogas tilført gassystemet har de sidste 12 måneder i gennemsnit udgjort ca. 37 pct. af det samlede danske gasforbrug.

Den 10. november 2024 er renoveringsarbejdet på selve Tyra II-faciliteterne færdiggjort. Genoptagelse af fuld produktion fra brøndene i Nordsøen, der føder ind i Tyra-faciliteterne, vil ske gradvist frem mod årsskiftet. Gasmængderne, der kommer ind fra Nordsøen, vil stige og Danmark forventes igen at være stabil nettoeksportør af gas, når Tyra-feltet er på fuld produktion.

Gaslagerfyldning

Det europæiske gasmarked er tæt sammenkoblet, og lagerfyldningen på tværs af alle lande i EU ved et normalt fungerende marked er mere afgørende for forsynings-

sikkerheden i Danmark og EU, end den danske lagerfyldning isoleret set. Pr. 2. december er EU's samlede gaslagerfyldning på 85 pct. og den danske lagerfyldning på 66 pct. Fyldte gaslagre i Danmark vil alt andet lige mindske sårbarheden ved uforudsete hændelser i gassystemet.

Det er først og fremmest kommercielle gashandlere, der fylder gas i lagrene. Ud over den kommercielle gas, har Energinet gas på lager til nødforsyning. Gassen til nødforsyning udgør ca. 17 pct. af den samlede lagerkapacitet, og er reserveret til en nødsituation. Nødforsyningsgassen kan dække mindst 30 dages forbrug blandt beskyttede gaskunder.

I 2022 blev der vedtaget et tillæg til gasforsyningsikkerhedsforordningen om fyldningsmål for de nationale gaslagre i EU. Der er et fast mål per 1. november hvert år på 90 pct. og en række nationale delmål, der skal sikre fyldning frem til 1. november. Tillægget til forordningen gælder frem til udgangen af 2025. Samlet set for hele EU var målet for lagerfyldning på 90 procent allerede nået i august på tværs af medlemslandene. Det danske delmål om en lagerfyldning på 80 pct. pr. 1. september 2024 blev akkurat nået med den tilladte afvigelse på 5 procentpoint. Målet på 90 procent lagerfyldning per 1. november 2024 blev dog ikke nået.

Fleere faktorer har gjort, at fyldningen af de danske gaslagre i løbet af sommeren og starten af efteråret ikke har været så høj som sidste år. Tekniske problemer ved renovering af Tyra-platformen og midlertidig nedlukning af Europipe II-gasrørledningen fra Norge grundet et ikkeplanlagt vedligehold samt et planlagt vedligehold i september har også spillet negativt ind på den danske lagerfyldning.

Desuden har Tyskland i 2023 indført en afgift på eksport af gas fra Tyskland til nabolandene, herunder Danmark. Dette har medført prisstigninger på gassen i Danmark, og i kombination med ovenstående tekniske problemer gjort det attraktivt for gashandlerne at sælge gas fra danske lagre til det danske marked og til Polen i løbet af efteråret, hvor lagerinjektion normalt ville være økonomisk attraktivt. Den tyske eksportafgift er i strid med Indre Markeds-regler, og skulle efter planen fjernes per 1. januar 2025, men den politiske situation i Tyskland skaber usikkerhed om dette.

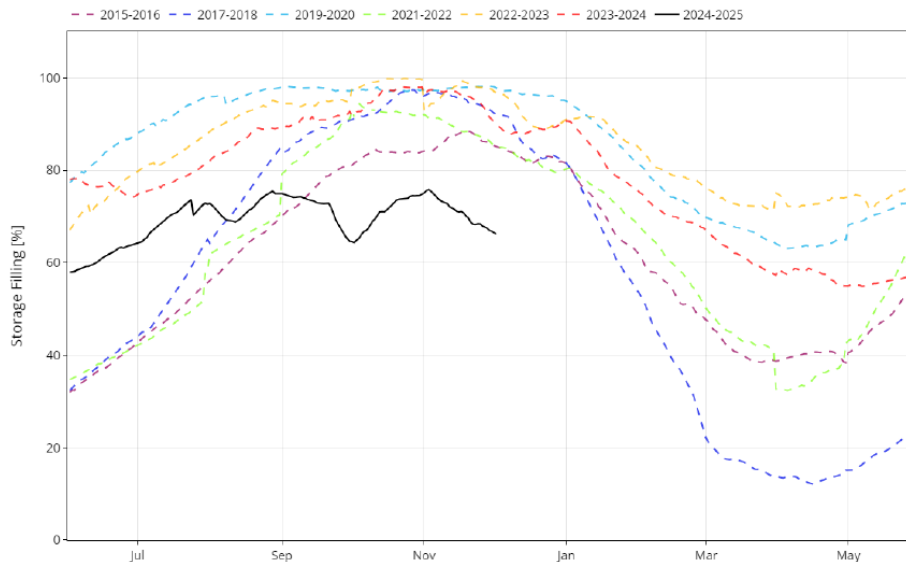
Samtidig forventer de større gashandlere på det danske gasmarked, at når Tyra snart producerer fuldt igen, vil gasprisen i Danmark om få uger eller måneder være så lav, at det ikke kan betale sig at fylde mere gas på lager her og nu med henblik på senere salg.

Lagerudtræk fra de danske gaslagre i løbet af november, *jf. figur 1*, skyldes også vindstille og overskyede vejrforhold i hele Nordvesteuropa. Ugunstige vejrforhold øger gasforbruget til bl.a. elproduktion, hvilket afspejledes i både gas- og elpriserne. Det bemærkes, at der senere i november igen har været gode forhold for vindproduktion i Nordeuropa, samt for årstiden høje temperaturer, hvorfor gasefterspørgslen

er faldet igen. Der er således igen blevet fyldt lidt gas på lagrene. Andre dage tages der fortsat gas ud af lagrene, men i mindre mængder end tidligere på måneden.

Figur 1. Lagerfyldningsgrad ift. teknisk lagerkapacitet

Kilde: Energinet (2. december 2024)

Anm.: Lagerfyldningsforløbene i 2017-2018 og 2019-2020 repræsenterer hver en forholdsvis kold og varm vinter. Forskellen imellem disse grafer udgør et normalt udfaldsrum i procentuel lagerfyldning. Det bemærkes, at lagerkapaciteten har været forskellig over tid, således at en 95 pct. fyldning i to forskellige år ikke nødvendigvis udgør samme lagrede energimængde.

Den forsinkede fyldning af de danske lagre er således ikke udtryk for, at der er aktuelle udfordringer med gasforsyningen, da gassen fortsat er på det europæiske marked. Det kan dog blive lidt dyrere, hvis Tyra-feltets produktionsindfasning forsinkes, og det danske marked i yderste konsekvens i perioder skal forsynes delvist fra Tyskland. Desuden øger gas på danske lagre generelt robustheden i systemet.

Udvikling i gaspriserne

Gasprisen er markant lavere end det meget høje prisniveau i 2022, jf. figur 2, og har i perioder også været på niveau med historiske gaspriser, dvs. før 2021. Generelt vurderes gaskmarkedet at være mere volatilt nu sammenlignet med tidligere. Det skyldes bl.a. øget europæisk afhængighed af LNG, der handles på det globale marked, og som dermed påvirkes af en række forhold uden for EU. Gasprisen har i en længere periode været forholdsvis stabil, men på et højere niveau end før 2021. I løbet af november er gaspriserne steget, grundet bl.a. ugunstige vejrforhold og pres på det globale LNG-marked.

Høje gaspriser giver økonomisk incitament til lagerudtræk. Markedet forventer imidlertid lavere priser i løbet af de kommende måneder, herunder i dansk sammenhæng fordi Tyra forventes at nå fuld produktionskapacitet, hvilket derfor mindsker incitamentet til at fylde på lager med henblik på senere salg.

Der har været en generel bekymring omkring erhvervslivets ekstraomkostninger til gas, som har været stigende i løbet af 2024. De gennemsnitlige gaspriser i november 2024 ligger meget tæt på gaspriserne fra november 2023. Af tabel 1 fremgår gasprisen for november sammenlignet med de gennemsnitlige novemberpriser de foregående fem år.

Tabel 1

Gennemsnitlig gaspris for november 2024 sammenlignet med de gennemsnitlige novemberpriser de foregående fem år

Måned/år	Gennemsnitlig månedlig gaspris (kr./m ³)	Forskel ift. november 2024
Nov. 2024	4,09	-
Nov. 2023	4,21	Nov. 2023 var 3 pct. dyrere
Nov. 2022	8,49	Nov. 2022 var 107 pct. dyrere
Nov. 2021	7,43	Nov. 2021 var 82 pct. dyrere
Nov. 2020	1,24	Nov. 2020 var 70 pct. billigere
Nov. 2019	1,36	Nov. 2019 var 67 pct. billigere

Anm.: Gennemsnitlig gaspris for november 2024 er beregnet fra d. 1. november til og med d. 26. november. Gasprisen er fra den danske ETF børs. Sammenligningen er kun selve gasprisen. Hvis distributionstariffer også tages i betragtning vil det gøre det procentuelle udsving mindre.
Kilde: Energistyrelsen

Som det ses er nuværende gaspris lavere end prisen på samme tid af året fra 2021-2023, men markant højere end før 2021. Dette er en tendens, som al europæisk gasforbrugende industri har været udsat for.

Figur 2. Udvikling i gasprisen

Kilde: Energinet (25. november 2024)

EI

Udvikling i elforsyningen

Elforsyningssituationen er stabil i Danmark. Energistyrelsen forventer ikke, at der vil være afbrud af forbrugere hen over vinteren som følge af effektmangel (utilstrækkelig elproduktion til at imødekomme efterspørgslen).

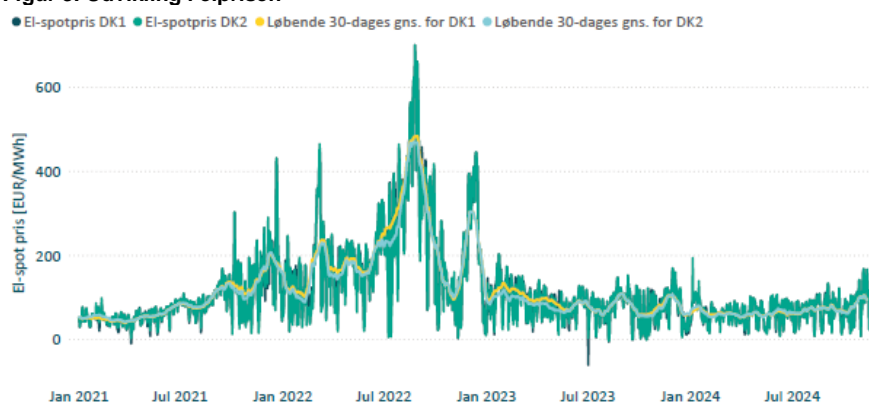
Elforsynings sikkerheden og elpriserne er tæt forbundne til vejret, herunder mængden af vand til vandkraftværker, produktionen fra sol og vind samt temperaturen, som påvirker elforbruget til bl.a. opvarmning. Perioder med vindstille og skyet vejr reducerer elproduktionen fra solceller og vindmøller, og får typisk elpriserne til midlertidigt at stige, fordi forbruget skal dækkes af dyrere produktionskilder som fx elproduktion baseret på gas.

Danmark har en meget høj elforsynings sikkerhed i international sammenligning. De danske elforbrugere har de sidste 10 år i gennemsnit oplevet ca. 21 afbrudsminutter pr. år, hvilket svarer til strøm i stikkontakten i 99,994 pct. af tiden. Hvis Danmark i værste fald skulle komme til at stå i en situation med udsigt til strømmangel, vil der blive iværksat en række tiltag for at reducere forbruget og dermed kunne opretholde balancen mellem udbud og efterspørgsel.

Udvikling i elpriserne

Elprisen er svingende, men har i 2024 generelt ligget på et meget lavere niveau end i 2022, jf. figur 3. Derudover er der også observeret markant flere timer med meget lave – herunder negative – priser end i tidligere år.

Figur 3. Udvikling i elprisen

Kilde: Energistyrelsen (25. november 2024)

Olie

Udviklingen i olieforsynings situationen

Olietforsyningen i Danmark er stabil og det danske marked er velforsynet. Oliemarkedet er frit, globalt og grundlæggende letpåvirkeligt. Forsynings sikkerheden for olie både nationalt og internationalt afhænger derfor af, at det internationale marked fungerer, herunder at der er balance mellem udbud og efterspørgsel, generel tilgængelighed af råolie og olieprodukter på verdensmarkedet, samt mulighed for at transportere olie fra produktionsstederne til slutbrugere.

Danmarks adgang til olie er relativt god. Danmark har olieproduktion, men køber og sælger også olie på verdensmarkedet. Olie er desuden nemmere at importere end gas, da den kan transporteres fra en større del af verden via skib. Dette gør diversificering og omstilling af importveje relativt enkel.

Den globale olieforbrugssituation har siden Ruslands invasion af Ukraine og den efterfølgende konflikt i Mellemøsten været præget af betydelig usikkerhed. Markedet har dog vist sig yderst omstillingsparat. I fjerde kvartal 2019 fik EU-landene 24,8 pct. af deres olieimport (råolie og olieprodukter) fra Rusland. I andet kvartal 2024 udgjorde importen fra Rusland kun 2 pct. af EU's samlede olieimport. Så vidt Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er orienteret, stoppede den direkte olieimport fra Rusland til Danmark kort efter invasionen.

De fire største olieimportlande til EU var i andet kvartal 2024: USA (15,1 pct.), Norge (14,1 pct.), Kasakhstan (11,7 pct.) og Saudi-Arabien (8,7 pct.). Import fra Mellemøsten udgør nu en større andel af EU's olieimport end tidligere (ca. 25 pct.), hvilket betyder, at en eskalering af konflikten i Mellemøsten vil kunne få konsekvenser for det europæiske oliemarked. Det skal dog understreges, at med samlet set over 1,2 milliarder tønder olie i beredskabslagre i Det Internationale Energiagenturs (IEA) medlemslande samt yderligere kommercielle lagre, er IEA's medlemslande, herunder Danmark, godt rustet i tilfælde af større forsyningsudfordringer på verdensmarkedet.

Lagerfyldning

Danmark har godt fyldte olielagre. Ifølge den seneste opdatering fra Danske Olieberedskabslagre (FDO) har Danmark i overensstemmelse med lovgivningen beredskabslagre svarende til ca. 81 dages gennemsnitligt indenlandsk forbrug (2023-niveau). Hertil kommer beholdninger i olieselskabernes egne kommercielle olielagre. Både beredskabslagrene og de kommercielle lagre kan bestå af en blanding af råolie og olieprodukter, og lagerbeholdningen kan tilpasses alt efter, hvor behovet er størst på markedet.

Udvikling i oliepriserne

I de seneste par år har oliemarkedet oplevet større både positive og negative udsving i olieprisen end tidligere. Dette skyldes særligt COVID-19-nedlukninger, Ruslands invasion af Ukraine, konflikten i Mellemøsten og aftagende økonomisk vækst i Kina. Priserne nåede et højdepunkt i foråret 2022, men er faldet efterfølgende med store udsving undervejs. Priserne er i øjeblikket nær laveste niveau siden Ruslands invasion af Ukraine, jf. figur 4.

Figur 4. Udvikling i olieprisen

Kilde: Energistyrelsen (13. november 2024).

Forsyning med træpiller til husholdninger

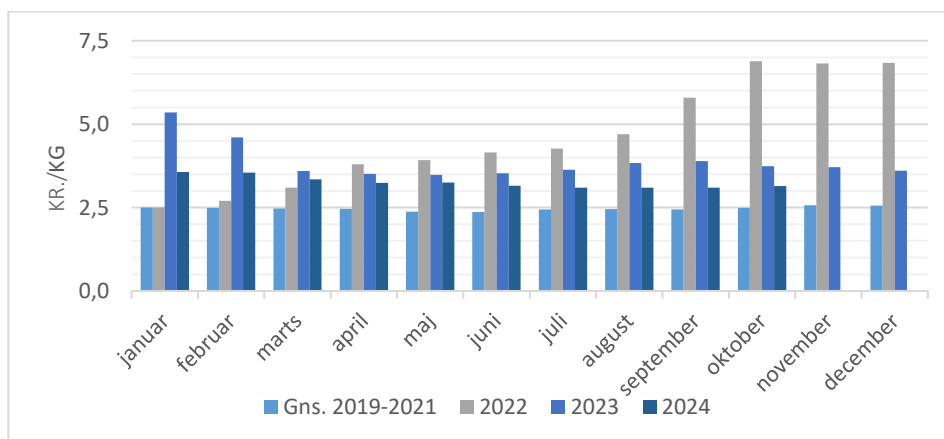
Udviklingen i forsyningssituation

Energistyrelsen følger løbende udviklingen på det europæiske marked igennem internationale nyhedsbreve samt igennem dialog med branchen. Grundet et mildt vejr i indeværende fyringssæson, har forbruget af træpiller indtil nu været på et lavt niveau og lagerbeholdningen hos brændselsproducenter, energiproducenter og forbrugere er forsat god. På nuværende tidspunkt ser der ikke ud til at være udfordringer med forsyningen af træpiller i indeværende fyringssæson.

Udviklingen i priser

Prislejet for træpiller til anvendelse i husholdninger har været stabile siden juli 2024.

Figur 6. Prisudvikling på træpiller i detailhandlen, dvs. husholdninger (kr./kg. løbende priser)

Anm.: Data dækker perioden 2019 til ultimo oktober måned 2024. Der findes ikke nogen central prisbørs, der fastsætter prisen på træpiller, men Biobrændselsforeningens prisbarometer sammenligner månedligt priser i Øst- og Vestdanmark for træpiller i detailhandlen.